

Uit de vereniging:

Blz. 2	Voortgang werkgroep Samenwerking
Blz. 3	Duurzame energie in Swalmen: waarom en hoe?
Blz. 4	Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen 40 jaar jong
Blz. 5	Kerstwandeling vanuit Swalmen
Blz. 6	Verslag jaarvergadering MHVS op 6 maart j.l.
Blz. 6	Wie o wie?
Blz. 6	Schenking
Blz. 7	Jaarprogramma Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal – MHVS
Blz. 8	In memoriam Jan Jacobs

Overige artikelen:

Blz. 8	Allemaal van het gas?
Blz. 11	Wij verlieten ons vaderland
Blz. 13	Flora en Fauna (26) - De wilde eend
Blz. 14	Uit de oude doos
Blz. 15	Kroniek van Swalmen, oktober, november en december
Blz. 16	Waar zijn de Beeselse urnen gebleven?
Blz. 18	Gerichtsprotocollen Beesel-Belfeld (1)
Blz. 19	De Swalmbode, weekblad voor Swalmen, Boukoul en Asselt
Blz. 22	Waar komt de pintenäöker vandaan?
Blz. 23	Eerste communie van Riet de Vlieger, 80 jaar geleden
Blz. 24	Ós dörp

Foto's aangeleverd door:

Mimy van Heijster	blz. 5
Marjan Blom	blz. 6, 11
Joon Dorssers	blz. 8
Peter Bervoets	blz. 12
Hans Simons	blz. 13, 15, 24
Fam. Gehlen-Lutgens	blz. 14
Chrit Verstappen	blz. 16
Wiel Luys	blz. 16, 17
Archief MHVS	blz. 20
Riet de Vlieger	blz. 23

Uit de verenigingen:

Voortgang werkgroep Samenwerking

De werkgroep Samenwerking heeft in 2019 raadplegende gesprekken gevoerd met alle werkgroepen van beide verenigingen en de uitkomsten gerapporteerd aan beide besturen. Deze hebben daarop aan alle leden een brief gestuurd met informatie en verzocht om een eventuele reactie te sturen. Hierop zijn een 15-tal reacties binnengekomen. De bevindingen geschetst vanuit de raadpleging van de werkgroepen en de reacties van een aantal leden komt er op neer dat in overwegende mate gekozen wordt voor een fusie op kortere termijn, waarbij wel een aantal belangrijke kanttekeningen worden gemaakt. Geen fusie tijdens de 40-jarige jubilea van beide verenigingen in 2020; er moeten twee voor het publiek toegankelijke locaties blijven, zodat men in het eigen verenigingslokaal het brede archief kan bezoeken en gebruiken; de afzonderlijke werkgroepen moeten zelfstandig kunnen blijven opereren. Maas- en Swalmdal noemt het een versterking als er een werkgroep Natuur zou komen en vraagt aandacht voor het Jaarboek.

Op de jaarvergaderingen in 2020 zal geen daadwerkelijk besluit met betrekking tot een verdergaande samenwerking kunnen worden genomen. Beide besturen hebben gezamenlijk de werkgroep Samenwerking verzocht om een fusieplan te ontwikkelen met aandacht voor een goede bestuurlijke structuur en duidelijke herkenbaarheid van beide verenigingen. Mocht het onderzoek uitwijzen dat een fusie van beide verenigingen binnen een à twee jaar een reële optie is, dan heeft het jaar 2021 de voorkeur van beide besturen. Kwaliteit van het fusieplan staat voorop; daarna pas de haalbaarheid. Beter goed & later, dan snel & slecht. Voldoende steun van de leden is van belang om tot een daadwerkelijke fusie te komen.

De werkgroep Samenwerking, die bestaat uit Geert Franssen en Jan Geerlings (Maas- en Swalmdal), Gerard Jonkman en Els Janssen-van Avesaath (MHVS), is inmiddels is gestart met het samenstellen van het fusieplan.

Voordelen fusie

Vanaf de start van beide verenigingen in 1980 leeft er bij de bevolking verwarring over beide verenigingen. De namen lijken op elkaar en dat is nog sterker indien deze als afkortingen worden aangeduid: MHVS <--> HVMS. In de loop van de jaren is Belfeld bij Venlo gevoegd en Swalmen bij Roermond. Twee verdeelde heemkundeverenigingen in dit gebied staan zwakker dan samen in een verenigde heemkundevereniging. Bij een fusie zal de nieuwe vereniging zich krachtiger kunnen presenteren naar de bevolking. Sommige activiteiten worden nu dubbel gedaan. Elke vereniging beheert op haar manier een documentatiecentrum, fotocollectie, verzamelt bidprentjes en heeft een eigen website. Van belang is dat we dezelfde structuur gaan hanteren. Krachten bundelen levert voordelen op, er kan efficiënter gewerkt worden tegen minder kosten. Beide verenigingen werken al een jaar of twaalf samen, houden gezamenlijke activiteiten en brengen gezamenlijk het kwartaalblad 'Biejeingezeumerd' uit. De tijd is rijp om de stap naar een fusie te zetten. Bij beide verenigingen is sprake van een vergrijzing van de leden en ook van de bestuursleden. Dat vormt op termijn een gevaar voor het voortbestaan van de verenigingen. Een fusie biedt betere perspectieven om de continuïteit van de Heemkunde en Natuur in ons werkgebied te waarborgen.

Fusieplan

In opdracht van beide besturen onderzoekt de werkgroep Samenwerking wat er allemaal komt kijken bij een fusie van beide verenigingen en hoe die fusie op de beste manier tot stand gebracht kan worden. Daarbij is het van belang dat de leden hun activiteiten in de diverse werkgroepen op vrijwel dezelfde manier als voorheen kunnen voortzetten. Zoals eerder vermeld zullen er in Swalmen en in Reuver verenigingslocaties blijven. Een fusie heeft gevolgen voor beide besturen. Beide verenigingen zullen zich moeten opheffen en meteen een nieuwe vereniging moeten oprichten met een nieuw bestuur. De nieuwe vereniging krijgt nieuwe statuten en een nieuw huishoudelijk reglement. In deze statuten moeten de doelstellingen van de nieuwe vereniging vastgelegd worden. Financiële aspecten en contributie komen ook aan de orde. De nieuwe vereniging moet een statutaire vestigingsplaats

krijgen en een nieuwe naam. In de statuten moet vastgelegd worden wie de bestuursleden zullen zijn en wie voorzitter, secretaris en penningmeester wordt. Als beide verenigingen zich opheffen en gezamenlijk een nieuwe vereniging oprichten, is het noodzakelijk dat er meteen een bestuur is dat de nieuwe vereniging kan besturen. Dat moet allemaal via een notaris vastgelegd worden in de statuten. De bestuursleden zullen aftreden volgens het rooster van aftreden, waarna ze zich herkiesbaar kunnen stellen. Andere leden kunnen zich dan verkiesbaar stellen. Voordat gestart kan worden met de uitvoering van het fusieplan moeten eerst de besturen en daarna de leden van beide verenigingen akkoord gaan met het fusieplan en de statuten.

De leden van beide verenigingen kunnen hun mening ventileren over de inhoud van dit artikel.

Ze kunnen dit doen bij de leden van de Werkgroep Samenwerking:

Gerard Jonkman (MHVS), e-mail: gencjonkman@gmail.com

Els Janssen-van Avesaath (MHVS), e-mail: l.janssen2@home.nl

Jan Geerlings (Maas- en Swalmdal), e-mail: jan-geerlings@ziggo.nl

Geert Franssen (Maas- en Swalmdal), e-mail: geert.franssen@home.nl

Duurzame energie in Swalmen: waarom en hoe?

Herm Geraedts

Begin januari organiseerden de Dorpsraad Swalmen en de MHVS gezamenlijk twee avonden over dit onderwerp in de zaal van restaurant de Mert in Swalmen. Iedereen was welkom en er werden dan ook veel belangstellenden verwacht. Helaas viel de opkomst tegen, mede doordat we er niet in geslaagd waren een publicatie in de Limburger te krijgen. Maar gezien het belang van het onderwerp Duurzame Energie wil ik toch een kleine beschrijving geven van hetgeen daar verteld werd.

De eerste avond vertelde dhr. Hans Heijnen

over het IPCC rapport dat duidelijk aangeeft dat het op deze manier doorgaan met de uitstoot van broeikasgassen rampzalig kan worden. In het akkoord van Parijs is in 2016 afgesproken om deze uitstoot flink te verminderen zodat de verdere opwar-

ming van de aarde onder de 2 graden zal blijven. We zullen veel minder fossiele brandstoffen (steenkool, olie en aardgas) moeten verbranden en dus op grote schaal moeten overgaan op windenergie en zonne-energie. De vraag is of daar voldoende geschikte plaatsen voor zijn, zeker in dit gedeelte van Limburg. Volgens Hans zullen we waarschijnlijk ook kernenergie nodig hebben, maar dan uit Thoriumcentrales, die veel minder radio-actief afval op zullen leveren.

Daarna kwam dhr. Math Clumpkens van de pas opgerichte energie-coöperatie EOS uit Boukoul-Swalmen. EOS wil zelf duurzame energie opwekken op plaatsen in de regio na overleg met omwonenden. Dit hoopt men te doen met geld van de overheid en van hun leden. De leden krijgen hiervoor een rente van 4-5%, want de opgewekte energie wordt verkocht. Er zal ook geld overblijven dat weer ten goede komt aan de omgeving. Als we zelf niets doen zal de overheid bepalen waar windmolens en zonnenvelden komen en nu hebben we zelf een rol hierbij, zegt EOS. Zie verder op www.eos-energie.nl.

Verder vertelde dhr. Roel Pollen van de energie-coöperatie 'Joris wekt op' uit Beesel-Reuver, dat zij reeds duurzame energie opwekken op het dak van de sporthal in Reuver en dat deze energie aan burgers uit Reuver en Beesel verkocht wordt. Verder willen ze de burgers aanzetten en helpen om zoveel

mogelijk energie te besparen of zelf op te wekken. Zie ook www.joriswektopt.nl.

Op de tweede avond was er iets meer belangstelling voor de vraag: Duurzame energie-hoe? Dhr. Floris Mokveld uit Roermond vertelde op welke manieren hij zijn woning uit 1925 stapsgewijs bijna volledig energie-neutraal heeft gemaakt. Isolatie en kierdichting hebben een grote bijdrage geleverd en ook het niet verwarmen van ongebruikte ruimtes. Verder zorgen zonnepanelen en een warmtepomp voor eigen opgewekte energie. Het was een gloedvol betoog. Zie verder: www.bonaciklo.nl.

Vervolgens kwam dhr. Peter Coenen van installatiebedrijf New Energy Care uit Helden aan het woord. Hij geeft adviezen over zonnepanelen en warmtepompen, of ze nodig zijn en welke het beste past en natuurlijk wat de kosten en de opbrengsten zijn. Verder kun je kijken op zijn site: www.newenergycare.nl.

Als laatste kwam dhr. Crit Smeets vertellen wat de gemeente doet aan duurzaamheid. Dat is nog niet zoveel, buiten hun eigen gebouw en enkele elektrische voertuigen, maar binnenkort zal dat moeten veranderen. Er komt nl. een Nationaal Programma Regionale Energiestrategie, een RES. Hierin wordt afgesproken dat de 30 energieregio's in Nederland (Noord- en Midden-Limburg is zo'n regio) onderzoeken waar en hoe het best duurzame elektriciteit op land (wind en zon) opgewekt kan worden. Maar ook welke warmtebronnen te gebruiken zijn zodat wijken en gebouwen van het aardgas af kunnen. Waar is ruimte en hoeveel? Zijn de plekken maatschappelijk gezien acceptabel en financieel haalbaar? In een Regionale Energiestrategie (RES) beschrijft elke energieregio zijn eigen keuzes. Het Nationaal Programma RES ondersteunt de regio's bij het maken van de RES. We zijn benieuwd. Zie verder: [www. https://regionale-energiestrategie.nl](http://www.https://regionale-energiestrategie.nl). Van de eerste vijf lezingen die door een PowerPoint-presentatie ondersteund werden heb ik de presentaties thuis op mijn computer staan. Mochten er mensen geïnteresseerd zijn in een of meer van die presentaties, dan kunnen ze mij een mailtje sturen en dan mail ik hun de betreffende presentatie(s) met plezier toe. Mijn mailadres is: hermgrd@gmail.com.

(in Biejeingezeumerd 2020-2 verschijnt een artikel over energietransitie met behoud van kwaliteit van natuur en landschap).

Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen 40 jaar jong

Hoera! Al 40 jaar heeft de MHVS zich ingezet voor het behoud, herstel en bescherming van alles waaraan Swalmen rijk is op het gebied van natuur, landschap en cultureel erfgoed. Zodat mensen zich in ons dorp thuis kunnen (blijven) voelen.

In mei 1980 is de oprichtingsakte bij de notaris gepasseerd. Een mijlpaal is bereikt en dit willen wij niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Daarom is het bestuur druk doende om in oktober van dit jaar voor alle leden en oud-leden een feestelijke middag te organiseren waarbij aandacht wordt besteed aan dit jubileum en een terugblik op alle activiteiten in de afgelopen 40 jaar plaatsvindt. Verder bericht volgt.

Kerstwandeling vanuit Swalmen

De jaarlijkse kerstwandeling in Swalmen, Tweede Kerstdag 26 december j.l., vertrok bij het NS-station Swalmen. Vandaar met de trein naar Reuver. Vanaf het NS-station Reuver werd er teruggewandeld naar Swalmen. De route liep door diverse natuurgebieden en zoveel mogelijk over onverharde paden. Door de bossen van de Walsberg, door het Beesels Broek en ook passeerden we de Teutebeek. Halverwege de wandelroute kregen de deelnemers Glühwein en warme chocomel aangeboden.

Verslag jaarvergadering MHVS op 6 maart j.l.

De MHVS had een goed bezochte en levendige jaarvergadering. Voorzitter Toine Wuts sprak in zijn welkomstwoord over de primaten en de bedreigingen voor de leefomgeving en de aarde. Is het nu 5 voor 12 of 5 over 12?

Bij de terugblik op het afgelopen jaar kwamen als hoogtepunten naar voren de Open Monumentendag, de Hemelvaartsdagfietsstocht, Kerstwandeling en de bijna voltooide opleiding van de Swalmen-

gidsen. De gemaakte syllabus werd symbolisch overhandigd door Charles Konings aan Toine Wuts.

Johanna Cox-Geraedts en Gerard Jonkman waren beiden aftredend en herkiesbaar. Door andere bestuursleden werden ze geroemd en bedankt wegens hun grote inzet voor de vereniging. Beiden werden door de ledenvergadering herkozen in het verenigingsbestuur.

Veel aandacht kreeg ook de voortgang in de gesprekken met zustervereniging Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal over de verdergaande samenwerking tussen beide verenigingen. Het uitgereikte artikel in de vergadering inzake 'voortgang werkgroep Samenwerking' leverde vragen op bij de aanwezigen. Bij een verdergaande

samenwerking zal de ledenvergadering de belangrijkste stem hebben.

Ook het boek met verhalen van Giel Geraedts, opgetekend door diens zoon Wim Geraedts, kreeg aandacht middels een korte toelichting door Wim. Het boek is inhoudelijk gereed. Na 20 augustus van dit jaar wordt het door Wim weer opgepakt en in het najaar zal het boek worden uitgegeven. Komend jaar zullen er weer diverse activiteiten georganiseerd worden, veelal in samenwerking met Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal. Zo zal er in juni een Open Tuinendag bij kasteel Hillenraad zijn, in september Open Monumentendag met als thema: Leermuseum – 75 jaar bevrijding en in het najaar de viering van 40 jaar MHVS. Al deze activiteiten zullen nader worden aangekondigd in de diverse media.

Aan MHVS-leden: "Denkt u nog aan de betaling van de contributienota?"

Wie o wie

In het weekend van 12-13 september organiseert de MHVS Open Monumentendag in Swalmen met het thema: 'Leermuseum'. In dat kader willen we samen met het Oranjecomité en de Dorpsraad '75 jaar Bevrijding 75 jaar Vrijheid' herdenken en daarbij het einde van de oorlog en de Bevrijdingsfeesten in Swalmen in augustus-september 1945 speciaal onder de aandacht brengen.

In oktober willen wij met onze leden het 40-jarig bestaan van onze vereniging vieren met onder andere een fototerugblik op die 40 jaar. Enkele vrijwilligers hebben hun hulp bij de organisatie van beide projecten al toegezegd, maar de werkgroep Geschiedenis heeft voor deze evenementen nog behoefte aan meer vrijwilligers om zo de taken beter te kunnen spreiden.

Lijkt het u iets om, binnen een beperkte periode, mee te werken aan een afgerond project, neem dan svp contact op met: Johanna Cox-Geraedts, telefoonnummer 0475-502335 of Gerry Nijssen-Severens, telefoonnummer 0475-504559, info@mhvs.nl.

Schenken aan de MHVS

- Beamer ontvangen van Michel Allers te Amsterdam.
- Van Ton en Gonny Poels (Baxhof) ontvingen we 2 posters van 'de Nepomuk' uit eind 70'er – begin

80'er jaren van de vorige eeuw.

- Bijbel van het gezin, bestaande uit 20 delen, 1953-1955; geschonken door Christien Bremmers-Jacobs.
- In december 2019 mochten twee MHVS-bestuursleden bij de heer Piet van Buggenum in Belfeld een klapper met een dertigtal pentekeningen in ontvangst nemen, bedoeld als schenking aan onze vereniging. Het zijn tekeningen van oude(re), deels niet meer bestaande gebouwen in Swalmen, die hij aan de hand van fotomateriaal maakte voor zijn in 2018 uitgegeven derde boek 'Swalmen in beeld'.

Het zijn met veel liefde voor details in de jaren 2010 – 2017 tot stand gekomen pentekeningen van het Swalmen uit zijn jeugd.

Wij danken Piet van Buggenum hartelijk voor deze schenking en zullen het materiaal bij passende gelegenheden onder de aandacht van onze leden/bezoekers brengen.

Jaarprogramma Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen 2020

13 april	Fietstocht in het Munitiedepot (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal)
21 mei	Hemelvaartsdagfietstocht (gezamenlijke activiteit)
7 juni	Open Tuinen bij kasteel Hillenraad van 12.00 – 17.00 uur
27 juni	Busexcursie naar Luxemburg o.a. Echternach (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal)
juni	Excursie naar de boerenschans in Helden (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal)
juni	Gluren bij de burens (gezamenlijke activiteit)
juli/augustus	Vakantie MHVS en HVMS; verenigingslokalen gesloten
12 september	Open Monumentendag (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal), thema: Leerm monument'
12/13 sept.	Open Monumentendag: Leerm monument – 75 jaar bevrijding (MHVS i.s.m. Dorpsraad en Oranjecomité)
oktober	Viering 40-jarig bestaan MHVS
9-11 oktober	Nationale Archeologiedagen (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal)
18 oktober	Herfstwandeling in samenwerking met IVN De Steilrand
24 oktober	Nacht-van-de-Nachtwandeling
november	Presentatie jaarboek (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal)
november	Heemkundeleden vertellen over hun passie... (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal)
nov./dec.	Presentatie boek van Giel Geraedts: de Soepsjtein
december	Lezing door Barbara Beckers 'Toen ging het op mars' (Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal)
26 december	Kerstwandeling (gezamenlijke activiteit).

En verder... het programma kan nog worden aangepast. Er staan (onder voorbehoud) enkele kleine excursies op het programma. Nadere publicaties op <http://www.facebook.com/Mhvs.Swalmen>, [Vialimburg](http://www.vialimburg.nl) en [Puiklokaal.nl](http://www.puiklokaal.nl).

Wandelingen Swalmdalgidsen en kanotochten. Deze activiteiten worden georganiseerd door Staatsbosbeheer en zijn niet gratis. Nadere publicaties in [VIA Limburg](http://www.vialimburg.nl). Zie ook www.natuurlijkasselt.nl en voor de wandelingen met de Dorpsgidsen in Beesel, zie www.rondleidinginbeesel.nl.

Het jaarprogramma van IVN De Steilrand is te vinden op (<http://ivn.nl/afdeling/de-steilrand>).

Voor actuele meldingen over deze activiteiten volg onze agenda. Berichtgeving over aanstaande activiteiten worden ook bekend gemaakt via de digitale nieuwsbrief 'De Kleine Zeumer' (HVMS). Aanmelding daarvoor kan door een mail te sturen aan twanernst@ziggo.nl.

In memoriam Jan Jacobs

Joon Dorssers

‘Waem haaj det gedach?’

Dinsdig 22 oktөөёber wanjeling aad-collega's; Wurmtal mit bezeuk aan 'n kesjtieёл. Sjoeeёn route, geklenjerd wie altied, gelache en same gegaete en gedronke.

Mer den daags d'r nao. 'n Tillefoontje, 's aoves, kwart euver 10. Jan is doeёd, gebleve in 't volleybalveld.

Neet te gluive... mer waar!

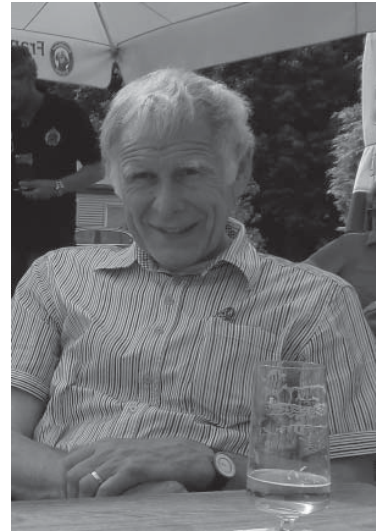
Jan kós ich van jongsaafaan. Vuuёл interesses haje veur gemein; ó.a. volleybal, kinjervakansiewerk, óngerwiezer zien, collega, vriewilliger in 't parochielaeve, jeug-vastelaovend, ós familiebenj, Jan zien oma waar de aadste zuster van miene opa, Sjoester Killaars.

En as lid van de heemkundevereniging Maas-en Swalmdal kóste veur altied in ongerling verbandj waal verhaole ophaole en aandieke. Dók waerde daobiej hieёл get aafgelache. In ós parochiehoeёs waar Jan op maondigaovend dao; aan de veurkantj of in de keuke, hae deej 't gans. Verbinjing zeukend, naovraogend aan de ajere leje wie Ben van Manus, Jo Thijssen of Hugo Vossen of nag angere. Det ware echte bronnen veur um. Gemeinsjap vorme sjting bie Jan veurop. Hae sjting d'r middenin.

Aanthoes op zólder loog 't ganse archief van de Ruiverse volleyclub Revoc. ‘ein zaak van niveau’ zoeё-as Jan ómsjreef, ‘daorum ligk 't ouch op zólder!’

As deskundig redactielid van ós jaarbook waas d'r ónmisbaar. Punctueel as Jan waas, redigeerde hae neet mit 'n roeёje pen, mer altied mit ein sjtumpke potloeёд. Mit de sjpelling as sjtokpaerdje, kwame bie 't redigere dók verrassende zinswendinge oet det potluueёдje. En weer waas d'r get te lache... Noe is ut lache ós efkes euver...

Veur dinke truuk aan Jan Jacobs mit eine glimlach en sjloete aaf mit zien doorlaefde wáörd: ALLES KUMP GOOD...

Allemaal van het gas? Interview met Gerard en Cornanda Jonkman

Annelies Hermans en Marjan Blom

8 Oktober jongstleden waren Marjan en ik te gast bij Gerard en Cornanda Jonkman, die graag iets wilden vertellen over de bij hun geínstalleerde warmtepomp. Gerard kennen we als secretaris van de MHVS; met dit interview hopen we een andere kant van hem te belichten.

Om dicht bij huis te blijven: vertel eens over jullie persoonlijke achtergrond.

Gerard: ik ben geboren en getogen in Vollenhove (in de kop van Overijssel), als tweede

zoon in een gezin met drie jongens en twee meisjes. Mijn vader was zelfstandig riettelers en de oudste jongens –ook ik dus– moesten in hun vakantie en vrije tijd meehelpe in het bedrijf. Door het langdurig verblijf in de vrije natuur is mijn voorliefde voor de natuur aangewakkerd. Na de middelbare school te Emmeloord te hebben afgerond –waar ik Cornanda leerde kennen!– wilde ik eerst richting tuinbouw, tot ik de Hogere Bosbouw- en Cultuurtechnische School ontdekte, waar ik na een strenge selectie werd toegelaten. Cornanda ging na de middelbare school naar de lerarenopleiding

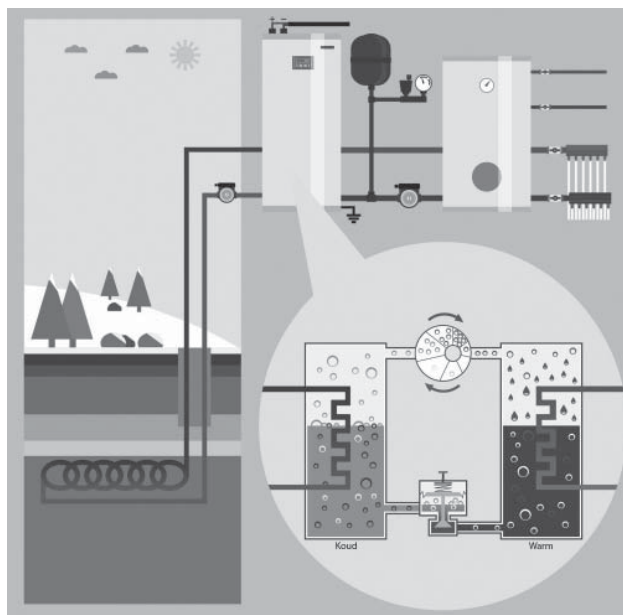
in Groningen. Ik verhuisde na mijn opleiding naar Limburg, intussen alweer 37 jaar geleden. Na enkele jaren 'pendelen' zijn we getrouwd. De eerste 20 jaar woonden we in Asselt; intussen zijn we toch al ruim 15 jaar inwoners van Maasniel. Werkzaam bij Staatsbosbeheer ben ik verantwoordelijk voor de goede contacten met de provincie Limburg, wat betekent dat ik met bestuurders en ambtenaren aan tafel ga zitten om de belangen van mijn werkgever te behartigen. In grote lijnen gaat het meestal over goed beleid voor het natuurbeheer, over grond voor het natuurbeheer en over geld om het natuurbeheer goed te kunnen uitvoeren.

Cornanda: ik ben ook afkomstig uit de Kop van Overijssel en ben na de middelbare school in Emmeloord de nieuwe lerarenopleiding Wiskunde en Biologie gaan volgen in Groningen. Heb altijd in het onderwijs gezeten en werk inmiddels al ruim 30 jaar op Schöndeln als docent wiskunde.

Gerard en Cornanda hebben een dochter, Annemiek van 25, en een zoon, Christian van 21, beiden nog studierend, respectievelijk de richtingen Erfgoedstudies en Technische Bestuurskunde.

Gerard, je gaf aan, tijdens dit gesprek een lans te willen breken voor duurzaamheid in huis, met uitleg over de bij jullie geïnstalleerde warmtepomp. Hoe is het idee voor die pomp ontstaan?

Drie jaar geleden lieten we zonnepanelen installeren en daarna zochten we andere manieren om onze duurzame manier van leven uit te breiden. Daarbij trok al snel de warmtepomp onze aandacht, waarbij uiteindelijk de keuze viel op een lucht-waterwarmtepomp.

De woning bleek uitermate geschikt voor verwarming met een warmtepomp. Ze was al bij de bouw redelijk goed geïsoleerd; beneden in woonkamer en keuken en boven op de badkamer lag vloerverwarming; houten kozijnen met dubbel glas hebben we overal en de rolluiken helpen ook qua isolatie. Ter verdere verbetering hebben we de kantelpoort van de garage vervangen door een goed isolerende rolpoort en we hebben her en der 'tochtplekken' aangepakt. Ook konden we de warmtepomp prima kwijt in de garage en was er een geschikte plek voor het opstellen van de buitenunit.

De keuze voor een bepaalde pomp lijkt nog niet zo eenvoudig; er zijn namelijk naast deze ook BODEMwarmtepompen en HYBRIDE pompen.

Voor ieder type pomp valt wel iets te zeggen; het blijft maatwerk natuurlijk en ook de ontwikkelingen staan niet stil. Wij zijn tevreden met onze huidige keuze.

Kun je de werking van deze warmtepomp in begrijpelijke taal uitleggen?

Het systeem werkt in vier stappen, dit gaat als volgt:

1. Het hart van het systeem wordt gevormd door de eigenlijke warmtepomp, waarbij er in een rondgaand systeem eerst door compressie warme vloeistof wordt gemaakt en volgens wordt diezelfde vloeistof door expansie sterk afgekoeld.
2. De eerst opgewarmde vloeistof geeft zijn warmte geheel af aan het water wat door de vloerverwarmingsbuizen op de benedenverdieping en de badkamer loopt en door de radiatoren op de bovenverdieping.
3. De sterk afgekoelde vloeistof wordt weer opgewarmd door de buitenunit, die los van de woning in de tuin staat, waarbij het stromend door een radiator met ventilator weer warmte opneemt vanuit de buitenlucht. De energie voor de verwarming wordt dus aan de buitenlucht onttrokken bij een lucht-waterwarmtepomp.
4. Door deze circulatie van warm water door de vloerverwarming en radiatoren is de temperatuur overal in huis (met uitzondering van de slaapkamers) boven de 20°C.

De werking van de pomp kost weliswaar elektriciteit, maar het systeem is zo efficiënt, dat het verwarmen efficiënter is dan met aardgasgebruik. De benodigde elektriciteit wordt opgewekt met zonnepanelen; zo stoten we geen CO₂ uit.

Waarover zijn jullie het meest enthousiast wat dit systeem betreft?

Dat het hiermee in huis constant behaaglijk warm blijft, ongeacht de buitentemperatuur. Is het buiten warm genoeg, dan slaat de pomp niet aan. Om het binnenshuis eventueel plaatselijk iets warmer te maken, hebben we een infrarood warmtepaneel dat jaarlijks ongeveer 10 uren wordt gebruikt, op de studeerkamers bijvoorbeeld. We gebruiken geen gas meer en hebben het stroomverbruik (met warmtepomp) nauwkeurig bijgehouden. Sinds we de pomp hebben, spelen we ongeveer quitte. (Het meerverbruik aan electriciteit wordt opgevangen door de opbrengst van de zonnepanelen en het niet meer gebruiken van gas!) Omgerekend staat er bijna nul op de elektriciteitsmeter, dankzij de flinke oppervlakte aan zonnepanelen. De warmtepomp gebruikt uiteraard stroom, zoals al is verteld.

Is deze pomp voor elk huishouden geschikt?

Nee, alleen voor optimaal geïsoleerde woningen; bij oudere en matig geïsoleerde panden bestaat 't risico dat toch niet 't optimale resultaat wordt behaald. Het kiezen van de juiste verwarming met bijvoorbeeld een warmtepomp is echt maatwerk; er is niet een eenduidige oplossing voor alle woningtypes.

Waarom moet je denken voordat je eraan begint?

Allereerst vraagt het natuurlijk een financiële investering. Deze pomp, van het merk Daikin (ook wel de Mercedes onder de warmtepompen genoemd), werd ons aangeraden door de installateur van een nabijgelegen niet al te groot bedrijf, dat bij voorkeur met dit merk werkt. De aanschaf inclusief het installeren kostte € 12.500 inclusief btw. We hebben hiervoor € 2.500 aan subsidie teruggekregen.

Wanneer je tegen het voorgaande 'ja' zegt, ben je er nog niet. Vervolgens moet je jezelf afvragen of de woning voldoende geïsoleerd is. Indien nodig begin je dus met isoleren.

Schaf daarna zonnepanelen aan, denk na over wat je wilt en probeer gedurende een hele winter alvast te wennen aan 'lage-temperatuur-verwarming', waarbij de temperatuur van het water in jouw cv-systeem tussen de 40 en 50 graden staat ingesteld. Bereik je hiermee een constante temperatuur van 21 graden in je woning, dan lijkt deze geschikt om over te schakelen op een warmtepomp. Zorg overigens wel altijd voor voldoende ventilatie!

Is de pomp in staat om voldoende warmte te geven tijdens een hele strenge winter, met bijvoorbeeld 20 graden vorst?

Na dit eerste jaar hebben wij er alle vertrouwen in dat dit lukt. Het systeem kan zo'n extreme koude aan. Zou het meer dan 20 graden vriezen, dan kunnen we eventueel ook terugvallen op het eerder genoemd elektrisch infrarood warmtepaneel; waarschijnlijk zal zo'n strenge winter echter nauwelijks nog voorkomen, gezien de huidige klimaatveranderingen.

Binnen hoeveel tijd verdienen je zo'n investering, inclusief de kosten van een mogelijk rigoureuze woningisolatie (want noodzakelijk), terug?

In totaal hebben de zonnepanelen en de warmtepomp, inclusief de arbeidsuren van de installateur, rond € 25.000 gekost. Op grond van de tot nu toe geregistreerde besparing (energiekosten voor gas en stroom van € 2.500 per jaar voorheen naar nu zo'n € 200 per jaar) verwachten we dat de investering in ongeveer 12 jaren is terugverdiend. Het ging ons echter niet alleen om het financieel voordeel, maar ook om het prettig gevoel, iets bij te dragen aan het verminderen van de klimaatproblematiek. De wereldwijde ontwikkelingen rond de huidige klimaatveranderingen baren ons namelijk steeds meer zorgen. We zijn beiden erg geïnteresseerd in milieuvraagstukken en mogelijke oplossingen daarvoor. Zo zet ik me hier in Limburg ook in voor de aanleg van nieuwe bossen, zowel vanuit Staatsbosbeheer als op persoonlijke titel.

Tenslotte... zeg eens eerlijk: zijn er ook minpunten?

Eentje: de gasmeter! Die gebruiken we niet meer, maar de gasleiding loopt tot in ons huis en we be-

Wat hopen jullie in het kader van duurzaamheid nog te verwezenlijken?

Rijden in een elektrische auto. Gerard: via het werk mag ik gebruik maken van een elektrische auto; vanaf november rij ik elektrisch. Opladen kan ook hier thuis, via een hiervoor in de tuin geïnstalleerde laadpaal.

Hebben jullie nog andere wensen, wat betreft de toekomst?

De tijd zal het leren. We volgen de ontwikkelingen op milieugebied en hopen uiteraard op deze comfortabele plek nog lang samen te kunnen genieten.

talen nog steeds een paar tientjes per maand vast recht, zinloos dus. Willen we de gasleiding van ons perceel laten verwijderen, dan kost dat € 750. Terwijl we met ons huidige warmtesysteem geen gas nodig hebben, geheel in lijn met de huidige kabinetsplannen. Een beetje raar dus, dat er zo'n hoge kostenpost is gekoppeld aan zo'n positief burgerinitiatief.

Gerard en Cornanda, bedankt voor jullie gastvrijheid en voor de manier waarop jullie je enthousiasme met ons hebben gedeeld!

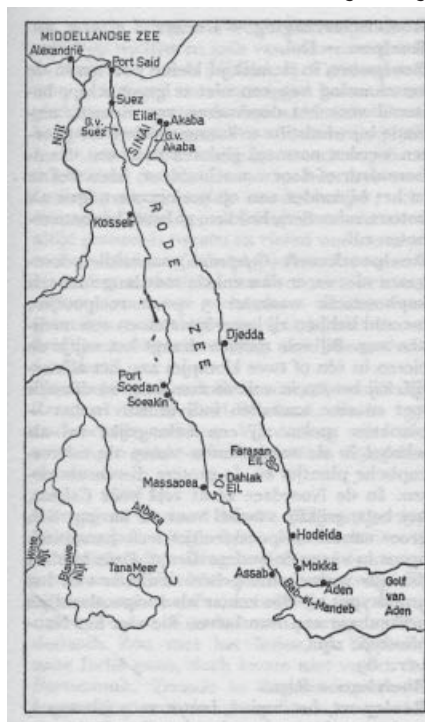
Wij verlieten ons vaderland

Lei Litjens

Zoals onze Reuverse en ook vele Beeselse lezers bekend zal zijn, emigreerde onze dorpsgenoot de heer Litjens met vrouw en kinderen verleden jaar naar Australië. Lei heeft zich bereid verklaard ons in enkele brieven hierover een en ander te vertellen, hetgeen zeker voor aspirant-emigranten zeer interessant zal zijn. Wij danken Lei hartelijk voor deze bereidwilligheid en wensen hem in zijn

nieuwe vaderland een gelukkige toekomst.

Hier volgt de derde aflevering van Lei Litjens's verhaal: 'Wij verlieten ons vaderland', uit 'Ons weekblad, 16e jaargang, zaterdag 12 september 1953'.

Deel III, augustus 1953

In mijn laatste brief vertelde ik u dat de bemanning geheel uit Italianen bestond. De meesten spraken uitsluitend hun eigen landstaal. Enkelen kenden een beetje Duits of Engels. De stewards die ons bedienden aan tafel, liepen met grote schalen af en aan naar de keuken en soms gebeurde het wel eens dat een passagier hun in de weg liep; dan zeiden ze heel beleefd 'attentiône', wat zeggen wilde: 'let op'. Nu hadden we hun geleerd dat ze moesten zeggen: 'donder op' en nog wel ergere dingen ook! Het was grappig hun dat te horen zeggen tegen een dame of heer die hun in de weg liep. Lang duurde echter de pret niet. De hoofdkok was een Hollander en die bracht hun aan het verstand wat ze eigenlijk zeiden.

Enfin we laten de bemanning 'opdonderen' en we vervolgen onze reis. We waren aangekomen in Aden ongeveer om 8 uur in de avond en het was al donker. We mochten aan wal. Mijn vrouw, die er niet zo-

veel voor voelde bleef bij de kinderen en zodoende stapte ik in het bootje dat ons naar de wal zou brengen. Dit reisje duurde maar kort, want de afstand van het schip naar de kade was maar klein en al spoedig hadden we Arabische grond onder de voeten. Veel tijd hadden we niet, want om twaalf uur middernacht zouden we Aden verlaten. Vele zwartjes boden zich aan om ons de stad te laten zien, maar we sloegen hun aanbod af en gingen met 5 man op stap. We liepen het ene 'winkeltje' in en het andere weer uit. We zagen een kapper die zijn ambt uitoefende op straat bij het licht van een petroleumlamp. Op een gegeven moment ontdekte ik dat ik de anderen kwijtgeraakt was en bevond mij midden in een kring kooplieden, die mij van alles probeerden aan te smeren. Voor een fototoestel vroegen ze f 45,-. Ik beduidde hun dat ik niet meer dan f 10,- bij mij had. Toen ik weg wilde gaan ging de koop door met nog 5 filmpjes erbij!

Veel is er nog te vertellen over deze Arabische stad, maar het zou te lang gaan worden. Alleen dit nog. Vele zwervers slapen op straat in portieken of tuintjes. Van tijd tot tijd houdt de politie razzia en stopt deze bedelaars in werkkampen. Een hele tijd zie je ze dan niet meer, maar na een poosje duiken ze weer op en leven weer van bedelen of kleine karweitjes. Arme stakkers volgens onze begrippen. Op mijn terugweg naar de boot werd ik nog steeds vergezeld van druk pratende kooplieden die mij op het laatste nippertje nog iets wilden verkopen. Ik was blij eindelijk weer het vertrouwde dek onder mijn voeten te voelen.

Daar 4 man om twaalf uur nog niet terug waren kon de boot niet op tijd vertrekken. De kapitein was gloeiend. Hij zou nog één uur wachten, maar dan vertrok hij onherroepelijk. En inderdaad, om kwart voor één begon de bemanning de voorbereidselen voor het vertrek te treffen. Iedereen wachtte in spanning wat er zou gebeuren. Net toen ze de loopplank wilden intrekken, kwam het bootje met de vermisten langs. Toen ze aan boord waren werd de loopplank ingehaald, de trossen los, een flinke stoot op de fluit en het schip kwam langzaam in beweging. De volgende morgen

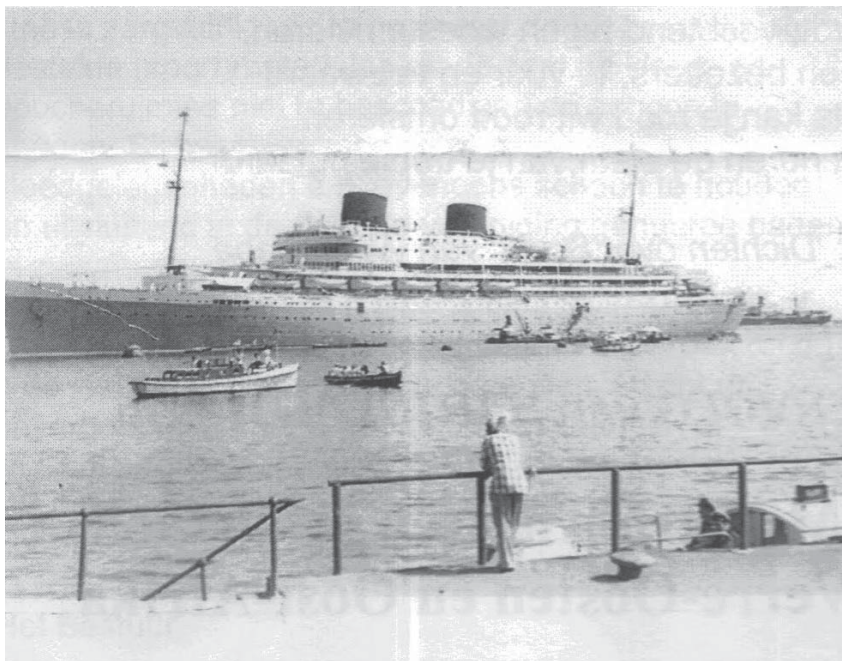
waren we in de Golf van Aden. Nu zouden we 12 dagen aan één stuk niets anders zien dan lucht en water. Het was een trip van 8.500 km en dan waren we in Filmauthe, de eerste aanlegplaats in Australië.

Plusminus 600 mensen zouden hier voorgoed van boord gaan. Toen we de evenaar passeerden was het een dolle dag aan boord. Neptunis met zijn vrouw waren aanwezig en hielden hun traditionele doopfeest. Ik onderging ook de zeedoop. Het viel over het algemeen nogal mee, alleen de vrouwelijke passagiers hadden het hard te verduren, maar ja, je moet er iets voor over hebben.

Ondanks de vele afleidingen die de scheepsleiding ons gaf, zoals dansen, film, kaartavonden enz. kropen de dagen voorbij. In die dagen doorkruiste ik de hele boot van boven tot beneden en van voren tot achteren. Soms wist ik niet meer waar naar toe en dan liep ik net zo lang tot ik het gevonden had. Een keer ben ik zelfs op de brug geweest, maar niet lang want daar mochten geen passagiers komen, maar ik had net gedaan of ik stom was en was gewoon doorgelopen.

Eindelijk na 12 lange dagen klonk de roep: 'land in zicht'. Alles liep naar boven om te kijken en ja hoor, heel in de verte doemde aan de horizon een flauwbruin streepje land op: Australië.

Tot over 14 dagen, Lei.

Flora en fauna 26 - Vogel van het jaar 2020: de wilde eend

Hans Simons

De SOVON (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland) heeft samen met Vogelbescherming Nederland 2020 uitgeroepen tot het jaar van de wilde eend. Een van de redenen daarvoor is de opvallende teruggang van deze vogel. Uit tellingen blijkt dat deze eeuw de broedpopulatie met ongeveer 30 % is afgenomen.

Uit onderzoek blijkt daarvoor geen duidelijke reden: van verhoogde sterfte of een vermindering van het nestsucces is niets gebleken. In dit speciale jaar is het

de bedoeling om vooral te gaan kijken naar overleving van de kuikens. Daarvoor wordt gevraagd om waarnemingen door te geven: hoeveel kuikens per nest, en hoeveel daarvan worden groot.

De wilde eend is een redelijk algemeen voorkomende vogel. We zien ze hier vaak op de Swalm. De woerd, het mannetje, herken je aan de 'metallic'-groene kop met een witte band. Het vrouwtje is bruin; omdat zij het broedwerk doet is zij meer gecamoufleerd. Allebei hebben ze een donkerblauw met witte rand op de vleugels. Je kunt de wilde eend van de tamme onderscheiden door zijn twee een beetje opstaande staartveren.

Eenden broeden van februari tot augustus met soms twee of drie legfels van ongeveer tien vuilgroene eieren. Het nest is meestal een ondiep kuultje tussen het groen, bedekt met takjes, mos en donsveertjes, liefst in de buurt van water. Soms broeden ze in een

holle knotwilg of een boomholte. De eieren worden ongeveer vier weken bebroed.

Eenden eten gras, waterplanten en waterdiertjes als slakjes en kleine visjes, en in de zomer vooral zaden van kroos. Om in het water voedsel te vinden mag het niet dieper zijn dan ongeveer een meter. Met hun brede snavel bewegen ze over het wateroppervlak heen en weer, zo filteren ze zaden en stukjes planten uit het water. Soms lijken ze op hun kop in het water te staan; dan 'vissen' ze naar waterdiertjes. Op het land grazen ze, maar ook wormen en slakjes worden niet versmaad.

Aan het eind van de zomer gaan de vogels in de rui, het mannetje lijkt dan op een donkergekleurd vrouwtje. Omdat hij in die periode niet kan vliegen, is een schutkleur wel belangrijk!

Een belangrijk ritueel bij eenden is het wassen. Ze spoelen zo alle vuil tussen de veren uit en poetsen daarna de veren weer glad. Daarbij drukken ze steeds op hun stuitklier, het vet dat dan afgescheiden wordt, verdelen ze over de veren. Een topconditie van de veren is belangrijk, anders verdrinken ze.

Uit de oude doos

De complete namen behorende bij tafeltennisvereniging NOAD, de foto uit 2019-4, ons doorgegeven door Jan Aelen. Bovenste rij: Ger Lensen, Fred Geraeds, Jan Pollen, Jan Killaars

Midden: Piet Pubben, Baer Geerlings, Wiel Aelen, Michel Heinen, Ton Willems, Sjaak Janssen, Ton a.d. Boom, Sjaak Dings, Theo Wassen

Zittend: Thijs Killaars, Wiel Feuler, Jo Gommans, Martin Peters, Sjaak Schrijvers, Lei Vaessen, Hub Simons.

Hartelijk dank.

De foto in deze Biejeingezeumerd is afkomstig van Mia en Lei Gehlen-Lutgens, woonachtig in Nieuw-Zeeland.

Namen bij de foto waar Mia Lutgens in de eerste klas van de VGLO zat: 1952/53 of 1953/54.

bovenste rij: v.l.n.r. Trees Vintcent, Mia Maessen, Betsy Leenen, Truus Berben, ? , Cor Rosbender.

2e rij: v.l.n.r. ? , Els Eggels, Corrie Diels, Mia Vallen, Fien Heijman.

1e rij: v.l.n.r. juf Arets, ? , Mia Lutgens, An Slabbers, Truus Vriesen, Ellie Houben?, Truus Pluimen.

Zittend: v.l.n.r. Mariet Opheij en May Berben.

Wie kan ons helpen aan de ontbrekende namen van de klasgenoten van Mia Lutgens? En of het inderdaad Ellie Houben is die op de eerste rij staat?

Uw reacties zien wij graag tegemoet via redactie@mhvs.nl of via één van de telefoonnummers van de redactieleden, vermeld op de binnenkant van de kaft.

Bij voorbaat hartelijk dank.

Kroniek van Swalmen, oktober, november en december

Johanna Cox-Geraedts en Riky Simons-Julicher

Oktober

Met als titel 'Muziek verbindt' verzorgt Swalmens Liedertafel bij gelegenheid van het 130-jarig bestaan een gezamenlijk concert in De Robijn met Trommel- en Fluitkorps Heide en hun collega's van de Marktreduwitzer Blasmusik.

Met een lessenserie over de Noormannen in Limburg weet initiatiefnemer Victor Mostart uit Asselt samen met mensen van LGOG en lerarenopleiding FLOS in Sittard de Jos Venner Onderwijsprijs in de wacht te slepen.

Een opmerkelijk initiatief is 'Ut Hen Hoes' van Hen op den Camp. Mensen met een verstandelijke beperking kunnen van vrijdagmiddag tot zondagavond voor een gezellig en helemaal verzorgd weekend bij haar terecht aan de Marktstraat in Swalmen.

Om een fikse besparing op de energiekosten te bereiken gaat Stichting Gemeenschapshuizen Swalmen investeren in 444 zonnepanelen op gemeenschapshuis de Robijn. Eerder al werden de grote zaal en de gymzaal voorzien van ledverlichting.

Tijdens de expositie Swalmen uit de Kunst 2019 in het atrium van het voormalig gemeentehuis kunnen geïnteresseerden kennismaken met keramisch werk van Peter Jentjens, schilderijen van Ine Berghs-Geerlings en schilderijen en tekeningen van Jos Berghs. Burgemeester Donders verricht de opening.

Om aandacht te vragen voor het belang van nachtelijke duisternis organiseren MHVS en HVMS weer gezamenlijk een Nacht-van-de-Nachtwandeling. Deze keer wordt er gewandeld door de Lanck, langs Blankwater en de aangrenzende Duitse bossen.

November

Begin deze maand wordt bekend dat uitgever Gilsing failliet is. Als gevolg hiervan verschijnt weekblad 't Zjwaemke niet meer. Wel verschijnt enkele weken later de eerste kwartaaluitgave van de Zjwamer Gezet, een initiatief van Dorpsraad Swalmen.

Het carnavalsseizoen 2019-2020 wordt geopend met het uitroepen van een nieuwe 'mulder', de 25ste, die de wieken van de molen bij de mulderslocatie de Geitesjtal in beweging mag zetten. Die eer valt dit jaar Gerard Olde te beurt. Ook maken de Hopsjokkers het nieuwe motto voor dit seizoen bekend: 'Altied in bewaeging'.

De Zjwamer Liedjesavond is gewonnen door de Fob Bagger Bend met het liedje 'neet zonger vastelavond'. 't Nieuwe boerenbruidspaar wordt gevormd door Senna Koolen-Mestrom en Rob Koolen.

Oud-MHVS-voorzitter Hans Heijnen gaat met pensioen en neemt na veertien jaar als directeur van de Natuur- en Milieufederatie Limburg in de ECI afscheid tijdens een drukbezocht symposium over het gevecht om de ruimte in Limburg. Door gouverneur Theo Bovens wordt hij benoemd tot Limburger van verdienste.

Jan en Miep Doensen-de Vrind van de Kon. Emmastraat vieren hun 60-jarig huwelijk.

December

Aan de Keulseweg in Reuver wordt het Grescollege in gebruik genomen door 550 vmbo- en havo-onderbouwleerlingen van BC Broekhin Swalmen en Reuver. De vervallen greswarenfabriek is in enkele jaren tijd getransformeerd en gerestaureerd tot een innovatief onderwijscentrum.

Aan de Veestraat in Swalmen moeten 18 personen hun huis tijdelijk verlaten vanwege een brand bij

Peeters Papierrecycling aan de Heydweg.

Belaef Zjwame. In het centrum organiseren de Swalmer ondernemers voor de vierde keer een gezellige kerstmarkt met deelnemers uit Swalmen die de bezoekers laten meegenieten van hun hobby, bezigheid of bedrijf. Ook kan de kerststal in opbouw in de Lambertuskerk bekeken worden en zijn er optredens van diverse koren en muziekgezelschappen.

Maar liefst 1600 bomen zijn door leerlingen van basisschool De Octopus in Swalmen en het Citaverde College in Roermond geplant op een perceel aan de Heydweg. Ook wordt er een tijdcapsule ingegraven.

De traditionele gezamenlijke kerstwandeling van MHVS en HVMS start deze keer vanaf het station te Reuver. Via de Lambertuskapel, buurtchap Ouddorp en Beesels Broek wandelt een vijftigtal enthousiaste deelnemers terug naar het station in Swalmen.

Waar zijn de Beeselse urnen gebleven?

Wiel Luys

In 1954 werd door de broers Jan en Piet Nijsen van boerderij De Tummer in Beesel bij het graven van een aardappelkuil op de akker van hun vader een klein grafveld ontdekt. Dit bestond uit een urn met vingerindrukken versierd, een kom en een schaaltje. Deze lagen in een rij achter elkaar; dwars op de richting van de landweg. Op zo'n 4 m verder aan de andere kant van genoemde urn lag nog een kleiner schaaltje met ronde bodem en aan de onderzijde een drietal pootjes. In deze schaal bevonden zich crematieresten, maar deze werd niet meegenomen. Het grotendeels gebroken aardewerk werd zo goed mogelijk verzameld en door de broers mee naar huis genomen. Het Dagblad voor Noord-Limburg berichtte op 29 november 1954 over deze vondst: *"Beesel. In het Hasselt heeft landbouwer Nijssen enkele fraaie scherven gevonden. Waarschijnlijk van een Romeinse urn.*

De buitenkant fraai bewerkt. Erin resten van beenderen." Via dhr. Timmermans, gemeentesecretaris van de gemeente Beesel, werden deze vondsten gemeld bij het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden. Deze liet de vondsten ophalen om ze te restaureren waarna ze weer naar Beesel terugkwamen. In 1987 brachten we t.b.v. een artikel een bezoek aan Jan Nijssen waarbij van het aardewerk enkele foto's werden gemaakt. Toen bleek overigens dat het aar-

dewerk niet uit de Romeinse tijd, maar uit de late ijzertijd (250 v. Chr.) dateert.

Onlangs kwam iemand van de werkgroep archeologie van de heemkundevereniging Maas- en Swalm-dal met de vraag of deze bijzondere vondst nog bestaat. Bij navraag kregen we het bericht dat Jan Nijssen al enige tijd geleden gestorven was en dat niet bekend was waar de objecten zich nu bevonden. Nu was Jan een alleenstaande, die maar met weinig personen contact had. De kans bestond dus dat nabestaanden niet op de hoogte waren van de historische waarde, waardoor de voorwerpen mogelijk verdwenen waren. Dit was aanleiding om bij zijn familie navraag te doen.

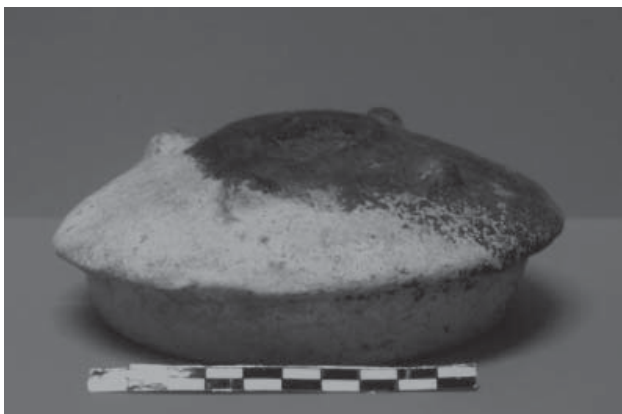
Jan had een zus Truus, maar die is al in 1994 in Venlo gestorven. Zoals boven reeds vermeld had hij ook nog een broer Piet. Deze was getrouwd met Truus Rutten. Maar ook hij was inmiddels gestorven. Wellicht zou het de moeite lonen om met zijn vrouw Truus Rutten, wonende in Reuver, in contact te komen. Ik ging bij haar op bezoek, maar helaas kon zij geen duidelijkheid verschaffen. Ze vertelde dat haar kleinkinderen na het overlijden van Jan de woning leeg hadden geruimd. Hierbij was veel materiaal weggegooid. Zij had sterk het vermoeden dat daarmee ook de urnen op de stort terecht waren gekomen...

Het zou te betreuren zijn als op deze wijze de indertijd gedane vondsten verdwenen zijn, omdat daarmee een onvervangbaar stukje Beesels erfgoed voorgoed verloren is. Helaas hebben we iets soortgelijks al enkele keren eerder mee moeten maken. Natuurlijk gebeurt dat niet opzettelijk. Vaak kennen nabestaanden de waarde niet. Dit pleit ervoor om er niet alleen voor te zorgen dat dit soort unieke objecten bij de heemkundevereniging gemeld en geregistreerd worden, maar ook dat de eigenaar goede afspraken met zijn erfgenamen maakt.

Een andere mogelijkheid is natuurlijk het bewuste voorwerp aan de heemkundevereniging te schenken of in bruikleen af te staan om zo te voorkomen dat dergelijke objecten verloren raken.

Tot onze grote verrassing kregen we kort voor het eind van 2019 een telefoontje van Truus Rutten, omdat haar oudste zoon Twan verteld had dat hij indertijd interesse in de voorwerpen had getoond en deze nu in zijn bezit had. Hij was de enige, vertelde ze, waarmee ze nog niet over deze kwestie gesproken had. Laat Twan toevallig ook nog lid zijn van onze heemkundevereniging. We mogen dan ook de verwachting uitspreken dat de voorwerpen in goede handen zijn. Niettemin had het ook anders kunnen af lopen.

Overigens heeft ook de heemkundevereniging nog een van bovengenoemde schalen in haar bezit. Zo raakte ik in de 90-tiger jaren na een lezing in gesprek met mevrouw Bles uit Roermond. Zij vertelde mij over een zak met urnscherven, die haar man ooit had gekregen van iemand uit Beesel, en die ze nog in huis had. Deze scherven waren van een schaal, die helaas in stukken was gevallen. Ik maakte met haar een afspraak om de scherven op te halen. Bij mijn bezoek bleek dat er bij de scherven een briefje zat dat gedateerd was op 29 november 1954 en waarin stond dat de scherven door dhr. J. Nijssen uit Beesel gevonden waren bij het graven van een aardappelkuil. Tevens stond op het briefje vermeld dat de 'urn' door het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden was gerestaureerd. Mevrouw Bles vertelde dat de heer Nijssen deze urn had aangeboden aan haar man om ze voor onderwijsdoeleinden te kunnen gebruiken. Door deze toevalstreffer is deze schaal dus uiteindelijk teruggekeerd naar Beesel en na restauratie in de collectie van de heemkundevereniging opgenomen.

Gerichtsprotocollen Beesel-Belfeld (1)

Wim Hoezen

Uit de gerichtspocollen 1533-1794 van de Schepenbank Beesel-Belfeld (inv.nrs. 10-23) zijn veel interessante gegevens te halen, ook al zit niet aan alle stukken een 'kop en een staart'. Er wordt dan verwezen naar -niet bewaard gebleven- onderliggende stukken. Een aantal van die stukken zijn weer terug te vinden in de afzonderlijke procesdossiers (inv. nrs. 24-29).

Wat nog opvalt is dat er vaak een juridisch steekspel tussen de raads mannen van klager en gedaagde gaande is en dat dat soms heel lang kan duren (en wat te denken van de bijbehorende gerechtskosten!). Onderstaand een eerste selectie uit de protocollen.

06-10-1698

De erfgenamen Aquarius hebben (al dan niet) eikenbomen, toebehorende aan Jan Bringham, *affgehouden en ontvoert*. Namens de erfgenamen vertegenwoordigt priester Wilhelmus Aquarius zijn zus Anna Catharina en broer Cristiaan t.w. *zijn jongste suster en broeder, als zijnde d'eerste eene Wed. ende den tweeden niet behoort bij verstant om eene saecke die van soo kleijn belanck is dat het principael niet over de 50 guldens can geestmeert worden; mondelingh te beantwoorden*.

25-09-1724

De dochter van Tulman Leners en de vrouw van Jan Leners hebben op een zondag ongeveer 2 á 3 maanden geleden *onderstaen straete gerucht te maecken op den gemeenen Kercken pat en wel zodanig dat alle de ghene dewelcken uijt de kercke quaemen daer door zijn worden geschandaliseerd*.

Boete: ieder 1 goltgulden. Ze ontkennen allebei en in 1725 is deze zaak nog niet afgehandeld.

18-11-1726

Maria van den Bergh gewezen dienstmeid van de heer van der Rijdt moet voort *versuijm, ende schaede door breecken der kupkens, ende eenigh bier in den dreck te laten*

loopen aan van der Rijdt 5 blamuijzers vergoeden. Daarentegen moet van der Rijdt haar het restant van 6 schellingen, ingehouden op haar verdiend loon, uitkeren.

23-03-1733

In de zaak tegen Jan Trines wordt o.a. als getuige opgeroepen de huisvrouw van *langen* Geeraerd. Als ze de getuigeneed aflegt blijkt zij Cathrijn Lenders de huisvrouw van Geridt Janssen te zijn.

13-06-1735

Hendrick Dinghs kan in een proces tegen zijn schoonmoeder, de weduwe Lamers, geen borg stellen *ter meer om de twee ongevallen hem onlangs wervervaren, die aen de geheele gemeente zijn bekend, naementl: ten eersten dat hij totaellijck is bestoelen ende ten tweeden dat zijn peerdt is comen te verdrincken*.

17-10-1735

Schepen Jacob Nijssen heeft medio 1734 bij het aangeven van het capitatie geld, 2 knechten verzwegen, waarvan de een zijn schoonzoon schepen Daniel Mooren en de ander zijn zoons kind. Boete: 2x 10 goltgulden.

27-07-1737

Omdat de schepenen Gerard van den Broeck, Willem Stevens en Daniel Mooren weigeren recht te spreken in de zaak van medeschepen Hendrick Ketelaers tegen Areth Beumen van Lobberich, wordt de schepenbank aangevuld met 4 onpartijdige schepenen uit Linne.

04-04-1739

Volgens het placaat van 1 april 1738 is duidelijk geboden dat *geene vreemde bedelaers, lediggangers, ende schoiers int district van haer Hooghm. moegen gaen bedelen ofte schoien* of de inwoners overlast bezorgen. Dit alles op straffe van geseling bij de 1e en geseling én brandmerking bij de 2e overtreding. Tiel Bongaerd is op paasdinsdag 1739 te Belfeld langs de deuren gaan bedelen. De volgende dag heeft hij aan het huis van burgemeester Gerit Gerits eten gevraagd en heeft hij vervolgens nog schepen Jan Gerits bedreigd dat *hij hem noch wel*

soude krijgen. Bij visitatie van Tiel's rug heeft men 2 tekens op diens rechterschouder geconstateert, waarschijnlijk brandmerken. Uit alles blijkt dus dat hij eenen oprechten vagabond, ledigganger ende gesonden bedelaer is. Ook is hij voor circa een jaar alhier al eens door de wacht gearresteerd. Toen is hij er met een waarschuwing vanaf gekomen. Er wordt nu dan ook een straf cf. het bovengenoemde placaat geëist. Die straf wordt meteen uitgesproken: Tiel zal door de scherprechter publiekelijk met *zes bercke roeden met ieder roede vier slaegen gege-selt, ende met een brandtmerck geteeckent worden andere ten exempel.* Daarnaast verbanning uit dit district *van nu tot den eeuwige daeghen*, op straffe van de galg en betaling van de proceskosten(!).

18-09-1741

De bode Hendrick Daemen legt namens schepen Joannes Cruijsbergh beslag op de steenoven te Belfeld gemaakt door steenbakker Joannes Smets. Dit vanwege 17½ pattacon die Smets nog schuldig is aan Cruijsbergh.

19-01-1750

Waardin Cathrijn Niemans wordt verzocht de namen bekend te maken van de personen en gasten van het vastenavondsgeselschap die 2 februari verleden jaar (!) vóór 4 uur in de namiddag in haar huis zijn geweest. Een zelfde verzoek krijgt waard Arnoldus Geelen.

17-10-1752

Dat den begaenen manslagh ... niet en is geschiedt vuijt eenen opsat ofte moewil, dan vuijt een puijrongeluk. Kapitein de Collignon krijgt voor deze doodslag wegens verzuim en onvoorzichtigheid toch een boete van 6 goltgulden en moet daarnaast

de huisvrouw van de overledene compenseren. Namen worden niet genoemd, maar, omdat de zaak al 22-11-1751 op de rol staat, moet het wel om Henricus Janssen gaan. In het begraafregister staat 27-10-1751 bij zijn naam *occisus per infortunium* (per ongeluk gedood). Zijn vrouw was Elisabeth Arets/Aerts.

22-10-1753

Joannes Reijnders heeft enige tijd geleden majoor Luckener, een man van distinctie, voor hondsvot uitgescholden. Ook heeft hij een bierkan naar zijn hoofd willen gooien.

09-09-1793

Gertruij Hermans, Joannes Heijnen en Bastianus Heijnen geven het volgende te kennen: dat *den man van de eerste comparante broeder der tweede comparanten zedert circa vijf jaaren van sijne sin-nen berooft geworden is, ende van dag tot dag nog meerder sijne sinnen verliest, zodanig dat niets als onheijlen soo voor hem sijne voors. vrouw en kin-deren als ook nabuuren te wagten en te vreezen is, soo ende gelijk alreeds verscheijde maalen gedreijgt heeft van d'een en andere plaatzen in brand te wil-len steeken & dat hij zinnelozen ook niet wilt dat dessens landerijen gecultiveert of bezaaid worden waar door sijne huisvrouw en kinderen in soo een-en beweenelijken staat geraakt zijn van hun huis te moeten verlaten, hebbende de 1ste comparante reeds eenigen tijdt tot Swalmen gewoont.* Volgt het verzoek om Hendrik Heijnen op een of andere verze-kerde plaatze te mogen brengen ende ter bewaaringe te stellen. Het gericht geeft daartoe toestemming *mits denselven behoorlijke nourituure* [kost, eten] *en kleederen worde bezorgt.*

De Swalmbode, weekblad voor Swalmen, Boukoul en Asselt

Els Janssen-van Avesaath (samenstelling)

Swalmbode nr. 23 – 7 juni 1958 (vervolg van het eerste deel geplaatst in 2019-4)

Beide Pinksterdagen zijn voor ons een waar feest geworden en wij zijn zeer dankbaar gestemd t.o.v. de hele Swalmer gemeenschap. Er is in deze beide dagen zo zeer en door zovelen blijk gegeven van belangstelling,

waardering en steun, dat aalmoezenier, bestuurs-leden en leiders van de Jongensjeugdbeweging er verlegen onder worden. Als wij terugblikken gaat onze dank allereerst uit naar Z.E. Heer Pastoor en de heren kerkmeesters, die ondanks de zware las-ten in de laatste jaren, toch de dringende vraag naar ruimte voor de Jongensjeugdbeweging hebben willen honoreren door aankoop van het huis met

De vervallen Patronaatzaal achter
het Gemeentehuis van Swalmen
1963

terrein. Het heeft veel voeten in de aarde gehad en er is veel moed voor nodig geweest om te beginnen aan de bijna als hopeloos bestempelde taak om hiervan iets goeds te maken. In de archieven staat n.l. vermeld, dat in 1890 de toestand van dit gebouw zodanig was, dat de toenmalige bewoner Kapelaan Jenniskens met open paraplu in bed lag en door de ratten opgegeten dreigde te worden. Toch ging er ruim een jaar geleden de hamer aan de muren en werd er gekapt, dat het 'n lust was. Een heel stel jongens zat royaal onder het stof en dhr. W. Ransz metselde het eerste deurgat dicht. Toen kwam het heerlijke weer en men zuchtte heel diep en ging toen het stof afwassen in onze vermaarde badinrichting en de bouw lag stil. Totdat Piet Kessels moed vatte en dacht: *"Van die garage is toch 'n mooi handenarbeidlokaal te maken voor onze jongensclub."* Toen werd er aan de andere zijde van het gebouw weer gekapt, gemetseld en getimmerd en met de hulp van de deskundig metselende hand van de heer Piet Wijnands en met de steun van de firma J. Geraedts en zonen kwam er eindelijk één lokaal bedrijfsklaar. Bewonderende blikken werden er binnen geworpen. Men had respect voor het werk van Piet Kessels en z'n helpers en enige tijd later stond het bestuur van de KAJ te zuchten in de schuur, die hun ter beschikking werd gesteld. Nog maar pas hadden ze met veel werk en enthousiasme en bijna zonder geld het voormalige meisjeslokaal weer bewoonbaar gemaakt en nu

werden ze opgeroepen voor 'n nieuwe taak. Diep hebben Sef Hendriks en zijn mede-bestuursleden toen nagedacht, zwaar de wenkbrauwen gefronst en zeer diep gezucht. Maar toen ze eenmaal gezegd hadden: we doen het, toen kende hun moed en opoffering en doorzettingsvermogen geen grenzen meer. Toen kwam de zeer gewaardeerde hulp opdagen van Jo Janssen. Avond aan avond werd er gewerkt tot zeer laat. Het ene probleem volgde op het andere. De firma's Geraedts en Mertens leverden materialen en gereedschappen en de mannen werkten, soms met veel jongens maar soms ook met twee of drie, maar deze hielden ook vol en het werk ging door. De leden van de Studentenclub en Jong Nederland kaptten dat het een lust was en het stof van eeuwen, dat als in archeologische lagen op de oude muren zat, vloog om hen heen. Als zij weer weg waren zwoegden de Kajotters weer door en ze deden alles, letterlijk alles, wat voor vak ze anders ook hadden, maar hier waren onze Kajotters universele genieën. Als ze dan heel lang gewerkt hadden, zaten Jo Janssen, Sef Hendriks en sommige anderen met een flesje bier of 'n door milde gever geschonken borrel in de hand de problemen te bespreken van de komende dag, dikwijls tot diep in de nacht. Dan werden er weer nieuwe krachten gecharterd als Antoine Fransen, die kwam metselen, de firma Jo Konings legde op billijke basis de elektrische leiding aan en de firma Arnold Geraedts de waterleiding. De bestuursleden der KAJ samen

met Jo Janssen bleven voortdurend de stuwers, die door hun onverdroten zwoegen de anderen inspireerden om mee te werken. Hun geloof en vertrouwen zijn groot geweest, want het begon pas te dagen in het oosten, toen de heer H. Mevissen met zijn staf aan het stukadoren ging, geholpen door de gebroeders Strous. Toen deze heren klaar waren, zei men: *"Verd....., het wordt wat!"*

Het inwendige van het gebouw kreeg aanzicht en men had enig idee wat het zou worden. Het enthousiasme groeide en er kwam meer hulp opdagen. Veel problemen bleven er maar met volharding werden ze alle opgelost. Op 'n vergadering van de Schilderspatroonsbond St. Lucas werd eendrachtig besloten de benodigde materialen te schenken. Toen de verf er was, werden de jonge mannen die vakkundig de verfkwest hanteerden, verzocht hun kunsten te tonen. Er werden weer wenkbrauwen gefronst, want 'n drukker tijd dan deze kennen de schilders niet en dus ook geen tijd, wanneer er meer te verdienen valt. Spijtig genoeg voor hen zelf hebben dan ook enkelen verstek laten gaan, spijtig genoeg ook voor anderen omdat deze nu meer werk hebben moeten doen. Ondanks alle bezwaren hebben er 14 mensen gewerkt, sommige enkele uren, maar anderen heel vaak en heel lang. Volgens deskundig kleuradvies van de heer Frans Dingelstad hebben zij het werk uitgevoerd, dat met Pinksteren door de zeer talrijke bezoekers unaniem werd geprezen. Toen de datum van de opening eenmaal was vastgesteld, leek het hopeloos vóór die tijd klaar te komen en dat was feitelijk ook zo. Men behoefde niet zo'n aandachtig toeschouwer te zijn om met Pinksteren te zien, dat lang niet alles klaar was, maar men bedenke, dat dit een jeugdhuis is en de jeugd is nooit klaar, kan en mag nooit klaar zijn, maar is altijd onderweg en in opbouw. Zoals de jeugd, zo ook dit gebouw, dat er staat ten dienste van de jeugd als hun tehuis. De muren moeten buiten nog bezet worden evenals de voorgevel, er moeten nog goten komen, het verfwerk buiten moet nog afgemaakt worden, er moet nog een poort en afrastering komen, er moet nog een riolerinkje gelegd worden, binnen moeten er nog kasten en kachels komen, buiten moeten er nog vele en lelijke boomstronken uit de grond gehaald worden en dan 'n pracht van een grasmat aangelegd worden, waarop alle mogelijke sporten en buitenspelen gedaan kunnen worden en last but not least zal er nog 'n eigen lokaal voor Jong Nederland dienen te komen en 'n nieuwe Patronaatzaal i.p.v. de tegenwoordige, waarvan iedere

Swalmenaar weet dat hij jaren geleden al afgebroken had moeten zijn. Er is dus nog werk genoeg en er blijven nog problemen genoeg. Deze Pinksterdagen hebben ons echter weer nieuwe moed gegeven, zowel bij de opening en inzegening als bij de bezichtiging en fancy-fair. Wij hebben ten overvloede ondervonden, dat er belangstelling, sympathie en bereidheid tot helpen allerwege aanwezig is en daar kunnen wij u niet dankbaar genoeg zijn. We menen dat onze jongens hebben laten zien, dat er iets door hun gedaan wordt. Ze hebben er zelf veel voor over gehad, velen hebben er echt met hun persoon voor betaald. Men ontmoet in het leven vaak mensen die tegenvallen, maar men zal moeten zeggen, dat er hier veel jongens zijn die meegevallen zijn, die zichzelf echt opgeofferd hebben. Daarbij hebben ze de hulp ondervonden van zovelen, dat we deze hulp echt algemeen mogen noemen, in welke vorm dat ze ook gegeven werd: door werk, door het beschikbaar stellen van gereedschappen, door adviezen, door het schenken van materialen, door de levering van materialen, door de levering van materialen op zeer voordelige basis enz. Het is haast ondoenlijk om allen op te noemen en al weet men ze afzonderlijk en is men allen dankbaar, dan zal men bij de opsomming toch deze of gene vergeten te noemen. Met de hoop, dat deze mensen ons dit niet kwalijk zullen duiden, willen we toch in willekeurige volgorde gaarne 'n aantal namen noemen van mensen, die ons met dit werk geholpen hebben en hen hierbij onze dank betuigen voor wat ze gedaan hebben. Hierbij noemen we dan niet de jonge mannen, die zelf lid van de jeugdbeweging zijn of kunnen zijn.

Onze dank gaat uit naar: Kerk- en Gemeentebestuur, de heer Naus – gemeenteopzichter, de heer Palmen van gemeentelijk Bouw- en Woningtoezicht, de heren J. Berbers, J. Verstappen, W. Ransz, A. Fransen, P. Wijnands, H. Janssen, H. Lennarts, F. Dingelstad, W. Westheim, G. Hoogmans, M. Sanders, en de firma's Bessems, Bisschops, Thomassen, Bofu, Coorens, Verhandel De Roer, Konickx, Geraedts en Zonen, Konings, P. Konings, Lebon, Mertens, Mevisen, N.V. Kleiwarenindustrie, Gebrs. Noten, Noten-Berg, Op den Camp, Piepers, Pijpers, Sillen, Strous, Wuts. Verder de schilderspatroons onder voorzitterschap van de heer H. Suilen. Verder Moeder Overste en zuster M. Redemptora met onderwijzend personeel en de meisjes van de V.G.L.O.-school. Van al dezen hebben de jongens goede samenwerking

mogen ondervinden bij hun werk. Verder danken wij al diegenen, die meegeholpen hebben, op vele wijze om de inzegening van het jeugdhuis en de fancy-fair t.b.v. het jeugdhuis een waar feest te maken, waarbij we moeten vermelden: de heren orde-commissarissen, de Koninklijke Harmonie, het Trommel- en Fluitkorps Heide, alle belangstellenden, milde gevers en medewerkers. U ziet, dat het veel te veel wordt om op te noemen; laat ik daarom besluiten met allen te danken, met de hoop uit te spreken, dat we ook in de toekomst altijd op u mogen rekenen bij de verdere plannen voor wat in het belang van onze jeugd nodig is, niet alleen voor de jongens, maar ook voor de meisjes. Moge het jeugdhuis op Gevaren voor de jongens van Swalmen in lengte van jaren een zegen zijn en moge de geest, die hen bezielde heeft bij de restauratie van dit gebouw in onze jongens blijven leven en groeien, zodat ze ook als volwassenen ware gemeenschapsmensen zullen zijn, die van Swalmen een gelukkige gemeenschap weten te maken, waarin de christelijke liefde zal leven, en waarop dan ook Gods Zegen zal rusten.

M. Niessen – kapelaan

Kapelaan Martin Niessen gaf niet alleen een impressie van alle werkzaamheden. Fijntjes gaf hij aan wat er nog allemaal moest gebeuren. In uitputtende bewoordingen en lange volzinnen bedankte hij iedereen, wellicht met in zijn achterhoofd de gedachte, dat er ook in de toekomst nog menige helpende hand toegestoken moest worden. Financiële bijdragen waren natuurlijk ook welkom. De fancy-fair bracht het mooie bedrag op van ruim f 700,00. Niettemin was hij degene die de regie in handen had en iets moois voor de Swalmer jeugd neerzette.

Meer willen weten over Jong Nederland? In het jaarboek van HVMS 2012, pag. 74-91 leest u er meer over.

Rectificatie

In 2019-4, bij het vorige artikel over de Swalm-bode, pag. 10, staan enkele namen niet correct vermeld. We kregen de volgende reacties: in plaats van Heinz Peerboom staat Bair Janssen op de foto. En het moet Giel van Dael zijn in plaats van Wiel, tevens niet Frans Buschman maar Peter Buschman en in plaats van Thijs Suilen zien we Baer Suilen.

Waar komt de pintenäöker vandaan?

Paul Bloemen, docent Limburgs, Vereniging van Leraren in Levende Talen

Pintenäöker is waarschijnlijk afgeleid van pintheuker. Heuker en heuken zijn dialectwoorden uit het noordoosten van ons land. Heuken is in het Duits 'hökern' en in het

Engels 'to hawk'. De betekenis is uitventen. Een heuker was een kleine kruidenier, (straat)venter, marskramer. Pintheuker was een scheldnaam voor een bepaald type heuker. Pint betekent drinkbeker of maatbeker. Heuken, heuker en pintheuker komen in de standaardtaal (Nederlands) niet voor.

Waarom kreeg een kruidenier of venter de naam pintheuker?

De verklaring moet volgens mij bij 'pint' worden gezocht.

Kruidenierswinkels waren vooral in de steden gevestigd. Op het platteland trokken venters langs de huizen, met een paarden-, honden- of handkar. Ze verkochten bijvoorbeeld suiker, zout, specerijen, thee, koffie, bakolie etc. Marskramers, venters zonder kar, hadden hun handelswaar in een korf of zak op de rug, sommige droegen een kist aan een draagriem over de schouder. Zij verkochten meestal kleine huishoudelijke artikelen.

De scheldnaam pintheuker had waarschijnlijk te maken met de handelswijze van sommige heukers. Hier en daar gingen kruideniers in hun winkel, en venters met hun volgeladen voorraadkarren, overdreven secuur met de maataanduidingen op maatbakers om. Die maatbakers heetten pinten. Een

pintheuker woog alles akelig precies en benepen af. Klanten moesten bij een pintheuker altijd oppassen om niet benadeeld te worden.

Tegenwoordig komen nog steeds in diverse dialecten de woorden pinteneuker en pintenäöker voor, waarschijnlijk afgeleid van het noordelijke pintheuker. Met een aanduiding voor de geslachtsgemeenschap met een pint heeft zowel de oorspronkelijke naam pintheuker als de latere benaming pintenäöker niets van doen, al lijkt het tweede woorddeel in die richting te wijzen. Sommige verklaringen brengen pint echter wel in verband met het mannelijk geslachtsorgaan.

Hoe verhoudt zich dat dan weer met heuken? Pintheuker neigt dan enigszins naar 'potloodventer'. In ons werkgebied is een pintenäöker iemand die overdreven precies is en zeurt over kleine details, een muggenzifter. In sommige dialecten betekent het ook nog gierigaard of vrek en die betekenis komt aardig overeen met de eerdere uitleg over de pintheuker. In onze regio komt pintenäöker al omstreeks 1900 voor.

Pintenneuker komt niet voor in de woordenlijst van de Nederlandse taal. Pas na 1970 kwamen Nederlandse varianten in zwang, zoals, mierenneuker, kommaneuker, puntenneuker. Waarschijnlijk heeft pintenäöker hiervoor model gestaan.

Eerste communie van Riet de Vlieger, 80 jaar geleden

Mijn eerste communie was op Hemelvaartsdag 2 mei 1940. Eén week dus voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog.

We woonden in het buitengebied en dat was ruim een kwartier fietsen naar de kerk. Zo gingen we in alle vroegte weg. Tandenpoetsen kon niet, want er mocht geen druppel water in de mond komen. Gekleed in een kort wit jurkje en vilten hoedje, witte handschoenen en witte lange kousen met jarretels en witte schoe-

nen. Zo werd ik bij mijn moeder achter op de bagagedrager gezet, zonder voetsteuntjes. Op ongeveer tweehonderd meter van de Rijksweg af kwamen we voor een versperring te staan. Aangelegd door de Nederlandse soldaten voor de naderende Duitse inval. Een diepe brede kuil met houten balken en ijzeren staven, omwikkeld met prikkeldraad. Geen doorgang voor ons. We konden verder over een zandpaadje door het bos, om weer op de weg te komen.

In de kerk moest je knielen op de kleine houten bankjes, met de handen plechtig gevouwen. Later op de dag hebben we nog een foto laten maken bij de plaatselijke drogist in de achtertuin. Als cadeau van mijn ouders kreeg ik het traditionele kerkboekje 'Jezus en ik' met een rozenkrans. Van mijn oma kreeg ik een vroom schilderijtje en een zilveren dubbeltje. Met dat laatste was ik toen héél blij, want zondagscenten kreeg ik toen nog niet.

Bron: Dagblad De Limburger d.d. 8-2-2004

Ós Dörp

In het kader van het 130-jarig bestaan van Swalmens Liedertafel vond op 5 oktober 2019 een uniek concert plaats in gemeenschapshuis De Robijn. Aan Riky Simons-Julicher was gevraagd speciaal voor dit jubileum een Swalmer tekst te schrijven op de alom bekende melodie van Het Dorp van Wim Sonneveld. Het is een tekst geworden met veel oude en nieuwe Swalmer onderwerpen. Hans Spee zong de coupletten en de Liedertafel samen met alle aanwezigen het refrein: En altied sjtruimp de Zjwaam door Zjwame (En langs het tuinpad van mijn vader). Het mannenkoor verwacht het lied nog regelmatig ten gehore te kunnen brengen

**Veur haje van ós Groenewoud,
de Bósberg, Beet, Begienehout
ómdet se dao zo sjoon kèns loupe.
Den zeen veur weer die aje Fuu
noe sjtaon d'r wages van de luuj
die hiej vanalles kómme koupe.
't Zösterklooster is neet meer,
doe wachs nag mer veur eine breer,
ós zjwumbad is nag altied aoep.
Kepelkes zin d'r nag waal zat
en ederein versjteit ós plat;
det det blief is toch te haope.**

refr.

**En altied sjtruimp ós Zjwaam door Zjwame
vanaaf de grens toet aan de Maas.
Ich gaon dao gaer 'ns efkes kieke
en sjtèl mich veur wie 't vreuger waas.**

**Gemeintehoes is restaurant,
de grens al lang neet meer bemand
veur kènne noe geweun nao Pruse.
Museum vól mit aad gerei
veur laeve neet meer van de klei,
't geit ós good genóg, det zuus se.
De Riekswaeg is zo drök neet meer,
de Koet mós weg, 't sjnelverkeer
moog door de Zjwamer tunnel jage.
Kiek de Naborch dao noe 'ns sjtaon
dao is 't eersdaags mit gedaon
want de tied dae blief mer knage.**

refr. En altied...

**Veur zin bès greuts op ós kesjteel
det is toch zeker 'n juweel,
al generaties doorgegeave.
Plan Bóssjtraot-Zuid, waat ging det rap,
Genoenhaof waerde opgeknap,
dao krieg gereij 'n tweede laeve.**

**Kèns hiej sjporte en god-zij-dank
nag altied zinge biej de Zank,
wie sjoon det veur ós zo good hame.
En zuus se dae kèrktore weer
den danks se sjtil Ós Levenheer:
doe bös weer biejnao truuk in Zjwame.**

refr. En altied...

Zjwaamse teks: Riky Simons-Julicher, april 2019